

Protestantse
Kerk

De toekomst open tegemoet

Beleidskader in het kort

Beleidskader in het kort

Wat je nu in handen hebt, is een verkorte weergave van ons beleidskader *De toekomst open tegemoet*. Een handige SnelStart als je wilt weten waar we in ons dagelijks werk op focussen:

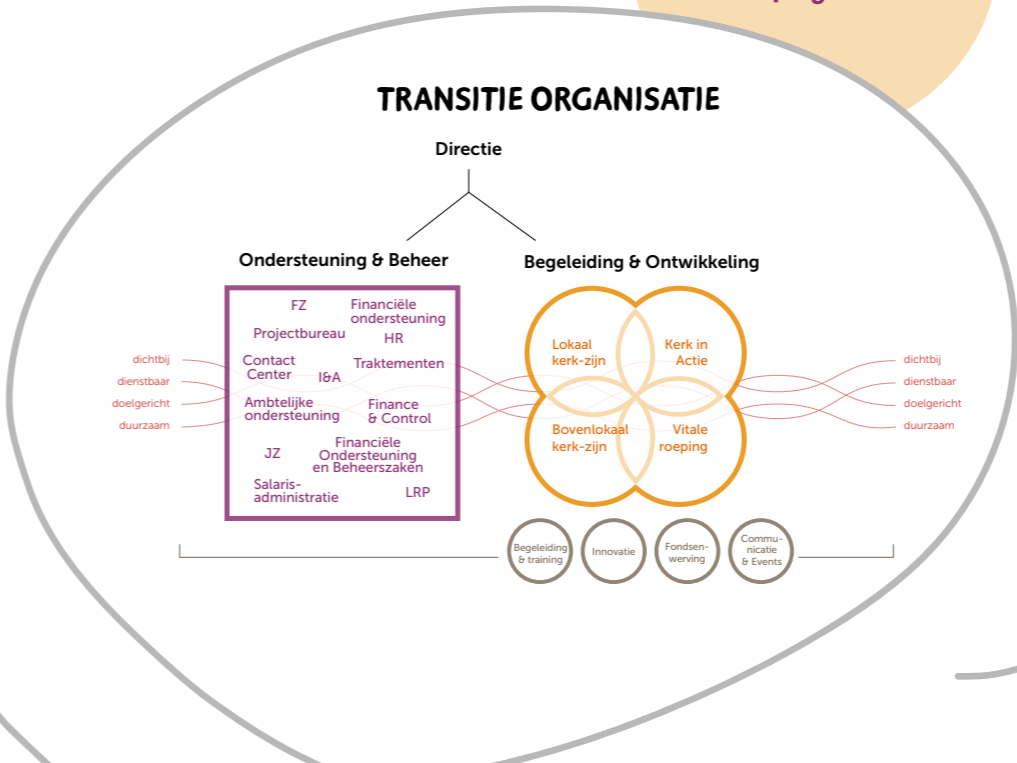
We leggen uit welke transitie onze organisatie moet doormaken om deze nieuwe weg in te slaan.
pag. 8

De toekomst open tegemoet

Sámen werken aan een toekomstgerichte kerk: dat is waar de dienstenorganisatie de komende jaren voor gaat. We willen bouwen aan een bloeiende beweging van gemeenten, predikanten en classes. Een community die gelooft in de kerk van morgen.

Eerst vertellen we meer over de visienota en de onderzoeken & analyses die afgelopen tijd zijn gedaan. Dan snap je wat de aanleiding is voor onze vernieuwde koers.
pag. 4 & 5

Vervolgens zoomen we in op onze missie voor de komende jaren.
pag. 6

Hoe ziet onze vernieuwde dienstverlening er dan uit?
pag. 10

1. De visienota: genade is het startpunt

Ons verhaal begint bij de visienota *Van U is de toekomst*. De nota – in juni 2020 vastgesteld door de synode – is de bron van beleid voor de dienstenorganisatie. Ze vertelt waar we staan en waar we naartoe willen.

We zitten in een spannende periode in de kerkgeschiedenis. De kerk in Nederland wordt kleiner en dat geeft veel onzekerheid en verdriet. Maar we zien ook bijzondere initiatieven opbloeien. Nieuwe kerkplekken weten mensen 'van buiten' te raken. En bestaande gemeenten zetten verfrissende stappen.

We beseffen meer dan ooit dat de toekomst van de kerk in Gods handen ligt. We zijn afhankelijk van Zijn genade. Dat geeft vertrouwen en hoop. Maar het triggert ons ook om geestelijk alert te zijn en nieuwsgierig te zoeken naar Gods Koninkrijk. Om terug te gaan naar de kern. Om eenvoudiger kerk te zijn. Passend bij de samenleving van nu.

Een gemeenschap van
WOORD & TAFEL

Als KINDEREN
van één Vader

Van U is het
KONINKRIJK

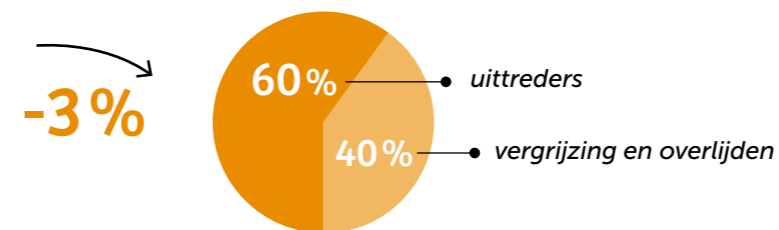
Midden
in het
LEVEN

4x de diepte in

Deze vier thema's uit de visienota geven we de komende jaren extra aandacht:

- 1. Een gemeenschap van Woord en tafel** | De kerk is onmisbaar: ons geloof krijgt vorm rond het Woord en de tafel. Zodat het in de wereld kan doorwerken.
- 2. Als kinderen van één Vader** | We zijn samen kerk met christenen uit andere culturen en kerken. Om van elkaar te leren en elkaar te inspireren.
- 3. Van U is het Koninkrijk** | We dienen God in de kerk en in de samenleving. Die twee 'altaren' – zoals de visienota het noemt – kun je niet van elkaar losmaken.
- 4. Midden in het leven** | De kerk sluit aan op Gods werk in de wereld. We staan midden tussen 17 miljoen Nederlanders. Dicht bij God, dicht bij mensen.

2. Onderzoek & analyse: we worstelen met de krimp

Onderzoek bevestigt dat de krimpende kerk voor lastige vragen staat. Juist in deze tijd willen we er dus zijn voor de lokale gemeenten en hun werkers. Maar dat lukt ons nog niet goed genoeg. Gelukkig weten we op welke punten het anders én beter kan.

Elk jaar wordt de kerk 3% kleiner. Door vergrijzing en overlijden (40%), maar vooral door uittreiders (60%, vooral jongeren). Geen wonder dus dat veel gemeenten verkrampt raken. Sommige gemeenten houden vast aan wat ze hebben. Andere willen vernieuwen, maar weten niet goed hoe.

- Veel gemeenten vinden het lastig om een **toekomstgerichte strategie** te ontwikkelen.
- Ze weten niet goed hoe ze er **kunnen zijn voor hun omgeving**.
- Predikanten voelen zich **onvoldoende toegerust** om het tij te keren.

Als we eerlijk zijn, is het ook voor ons als dienstenorganisatie écht zoeken. Uit onderzoek blijkt dat we niet goed aansluiten op de behoeften van onze doelgroepen. Gemeenten zijn wel positief over onze hulp bij praktische vragen. Maar bij complexe vraagstukken rond kerk-zijn ervaren ze minder steun. Aan de ene kant vinden ze het zélf lastig om de toekomst van de kerk ter sprake te brengen. En aan de andere kant merken ze dat onze begeleiding onvoldoende aansluit.

- Veel gemeenten vinden ons **te zingend**. 'Dit gaat niet over ons, Utrecht kent onze pijn niet.'
- Ze ervaren ons aanbod als **te groot, te versnipperd en niet passend** bij hun vragen.
- Ze vinden ons te veel **op afstand**.

3. Naar een nieuwe missie

Onze missie:

De dienstenorganisatie draagt bij aan een toekomstgerichte kerk: betrokken op God, elkaar en de wereld. Zij ondersteunt lokale gemeenten, andere kerkplekken, classes en het geheel van de Protestantse Kerk als vindplaats van geloof, hoop en liefde.

Als we stappen richting de toekomst willen zetten, moeten we diepgaand in gesprek. Aan tafel met lokale gemeenten, predikanten en classes. Wat leeft er bij hen? Wat maakt hen moedeloos of gefrustreerd, en wat geeft hen hoop? Waar zijn ze mee geholpen? Wat brengen ze zelf aan ideeën in? En hoe kunnen we samen optrekken?

We dromen van een nieuwe *beweging*. Een *community* waarin gemeenten, dienstenorganisatie, partnerorganisaties en vele vrijwilligers mét elkaar de bouwstenen leggen voor de kerk van straks. Wij kunnen daarin inspirator en motivator zijn. En misschien zelfs regisseur. Maar altijd als onderdeel van een netwerk.

Versterken, verbinden en kiezen

We gaan allereerst onderzoeken wat toekomstgericht kerk-zijn nu precies inhoudt. Dat doen we in gesprek met gemeenten, classes, predikanten en anderen. Deze thema's staan in ieder geval op de rol:

- **Versterken van de kern van kerk-zijn**

Wat is onze basis? Dan denken we aan: leven uit genade, Woord en sacrament, de geloofsgemeenschap, geestelijke vorming en identiteit, gebed en (kerk)muziek.

- **Verbinden van geloof en leven, kerk en wereld**

Hoe kunnen we van betekenis zijn? Dan denken we aan: getuigen en in de samenleving staan met vormen van missionaire, diaconale en pastorale presentie.

- **Kiezen voor de lange termijn**

Waar zetten we op in? Dan denken we aan: diverser en lichter kerk-zijn, meer samenwerken, prioriteit aan jongere generaties, duurzaam inzetten van mensen en middelen.

4x dit zijn wij

Deze vier woorden vertellen hoe we ons werk willen doen:

dichtbij

We werken in de context van onze doelgroepen, we weten wat er speelt en zijn langdurig betrokken. We delen niet alleen succesverhalen, maar ook de dingen die ingewikkeld zijn.

dienstbaar

Bij alles wat we doen, staan de doelgroepen voorop. We zijn flexibel in het aansluiten bij hun behoeften.

doelgericht

Ook al spelen we in op behoeften, we laten ons niet leiden door de waan van de dag. We werken efficiënt en doelgericht aan een toekomstbestendige kerk.

duurzaam

We zetten mensen, middelen en vermogen zo in dat het de toekomst van kerk en wereld ten goede komt.

4. In transitie: naar een wendbare organisatie

Een nieuwe missie betekent ook: een nieuwe manier van werken. We willen immers dicht bij de gemeenten staan en meer samen optrekken. Daarom richten we onze organisatie anders in. **Wendbaarder, compact én volop betrokken.**

5 → 2

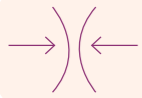
We gaan van vijf naar twee clusters. In het cluster Begeleiding & Ontwikkeling vind je de *inhoudelijke begeleiding* van gemeenten. In het cluster Ondersteuning & Beheer de *organisatorische zaken*. Het voordeel: zaken die voorheen onder verschillende afdelingen vielen, zitten nu in één cluster.

We kiezen vier inhoudelijke programmalijnen. Die vier sluiten nauw aan op de behoeften van onze doelgroepen. Zoals de nieuwe lijn Vitale Roeping: daarmee helpen we predikanten, kerkelijk werkers en pioniers om de toekomstgerichte kerk vorm te geven.

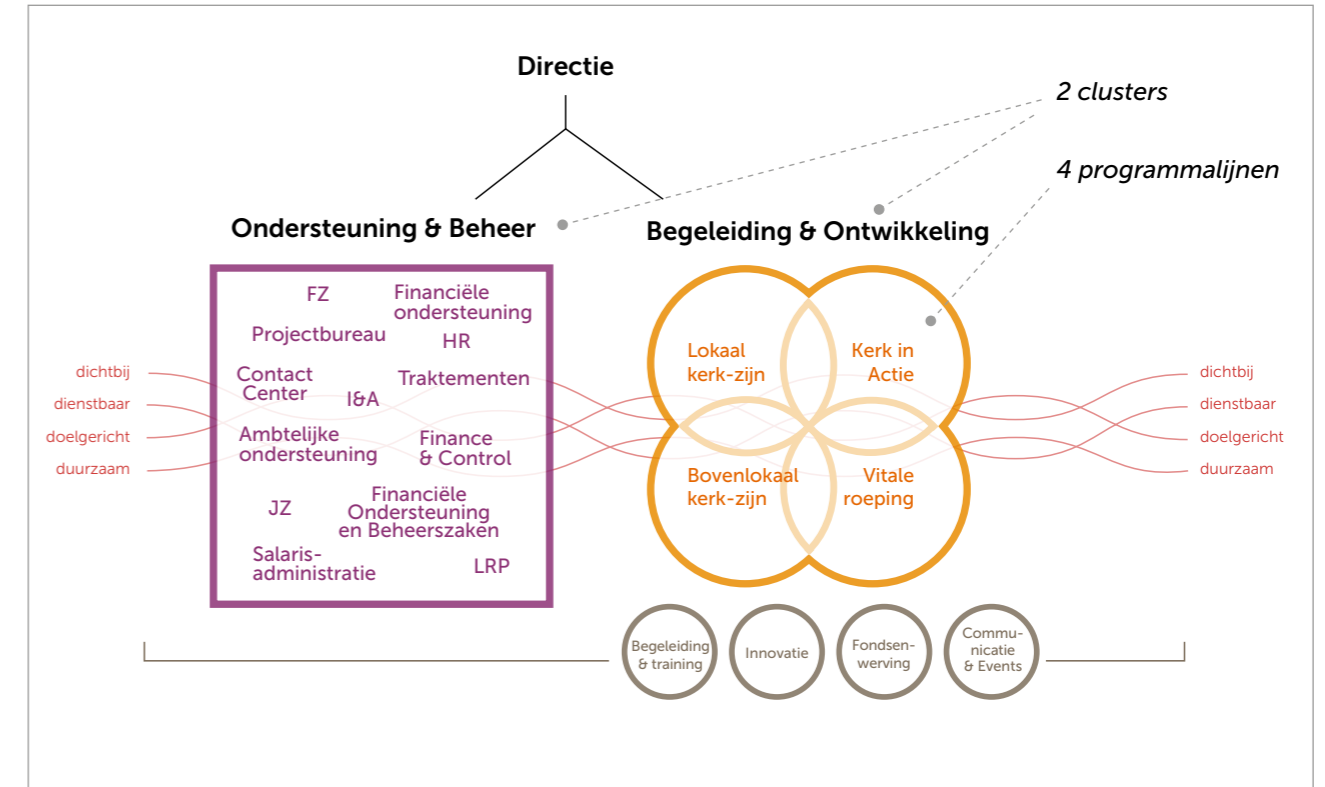
We gaan in coalities werken. Onze teams gaan meer samenwerken – of ze nu in hetzelfde cluster zitten of niet. En belangrijker nog: we werken meer samen met partners van buiten. Van lokale gemeenten en pioniers tot opleiders en creatievelingen.

We worden slanker. Bij een kleinere kerk past een slanke en fitte dienstenorganisatie die efficiënt en doelgericht werkt. We doen dus minder zélf en meer met anderen.

Deze structuurverandering is al in gang gezet. De komende tijd gaan we daarmee verder. Maar de échte omslag begint in onszelf: met een andere manier van werken. Daar mogen we in groeien.

Organisatiestructuur

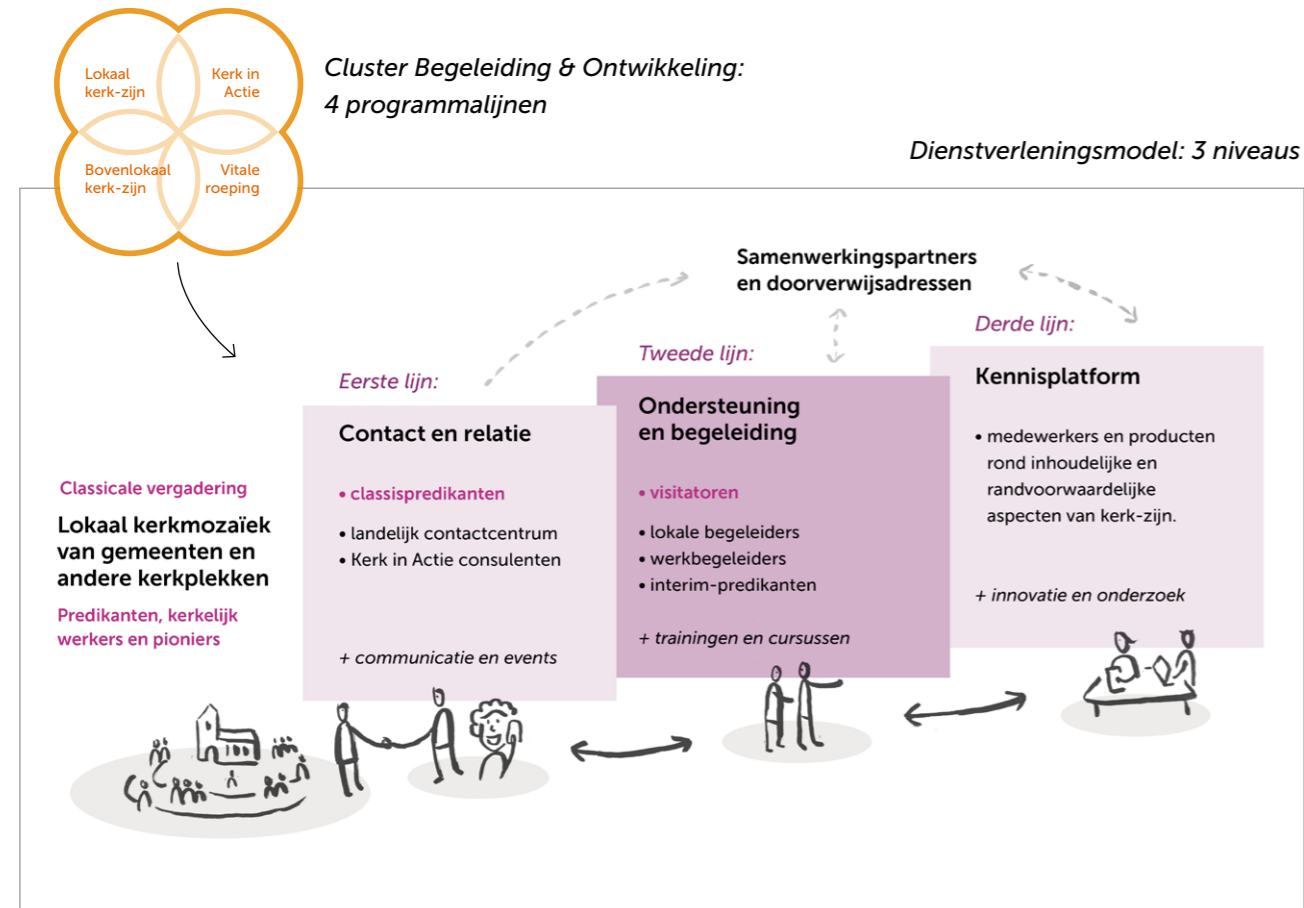
5. Begeleiding & ontwikkeling: aan het werk met de kerk

Werken aan de kerk van morgen: dat doen we vanuit het cluster Begeleiding & Ontwikkeling.

Met vier programmalijnen sluiten we aan op de grote uitdagingen voor lokale gemeenten.

In de overtuiging dat we hen echt v rder kunnen helpen.

We willen dat ons aanbod inhoudelijk  n efficiënt is. Daarom werken we met een nieuwe manier van dienstverlening (zie afbeelding). We geven begeleiding op verschillende niveaus, passend bij de hulpvraag.

Programmalijn Lokaal Kerk-zijn

Ondersteunen van lokaal kerk-zijn is onze *core business*. Dat pakken we zo aan:

- De **classispredikanten** en het **Contactcentrum** (*1e lijn*) zijn de schakel tussen de lokale gemeenten en onze organisatie. Signaleren zij dat een gemeente of kerkplek begeleiding kan gebruiken? Dan gaan we daarover in gesprek.
- Een **adviseur dienstverlening** (*2e lijn*) kijkt met de lokale gemeente welke begeleiding het beste past. Als de hulpvraag helder is, gaan de **begeleiders** aan de slag. Ze trekken intensief met een gemeente op. Zodat er dingen duurzaam kunnen veranderen. De focus is steeds dat de gemeente steviger de toekomst in kan. En dus gaat het over vragen als: hoe sla je de brug naar de samenleving, hoe betrek je jongeren, hoe blijf je bij de kern van kerk-zijn?
- **Ons kennisplatform** (*3e lijn*) ondersteunt dit werk met kennis en expertise. We ontwikkelen bijvoorbeeld zinvolle begeleidingstrajecten.

In deze programmalijn geven we ook extra aandacht aan het contact met andere kerken en culturen.

We beseffen dat we samen met  lle gelovigen de kerk van Christus zijn. We kijken trouwens ook verder dan ons eigen geloof: door het gesprek met jodendom en islam aan te gaan.

Programmalijn Bovenlokaal Kerk-zijn

We zoeken telkens naar nieuwe wegen om de 17 miljoen Nederlanders te bereiken. Dat gebeurt vooral via de lokale gemeente. Maar sommige dingen kun je beter 'bovenlokaal' organiseren. Neem de Protestantse Lezing, of het platform MijnKerk.nl. De programmalijn Bovenlokaal Kerk-zijn pakt zulke activiteiten op. De focus ligt op:

- **De kerk in het publieke domein.** Dan kun je denken aan onze betrokkenheid bij nationale activiteiten zoals #Nietalleen en The Passion, maar ook aan het categoriaal pastoraat.
- **Zingeving en geloof bij jongere generaties.** We zetten alles op alles om jongeren (15-45) bij de kerk te betrekken. Zij zijn wel degelijk bezig met zingeving, maar ze passen meestal niet (meer) in de traditionele kerkelijke vormen.
- **De dienstenorganisatie als gelovige werkgemeenschap.** In onze eigen organisatie willen we spiritualiteit een grotere plek geven. Zo blijven we ons steeds bewust van de kern.

Programmalijn Kerk in Actie

Kerk ben je niet alleen in je eigen dorp of stad, maar ook wereldwijd. Via Kerk in Actie betrekken we lokale gemeenten bij de nood dichtbij én ver weg. Samen komen we in beweging:

- De consulenten van Kerk in Actie delen het verhaal van **zending en werelddiaconaat** met lokale gemeenten en classes.
- Met deze gemeenten en classes ontwikkelen we **nieuwe manieren om diaconaal present te zijn** in de samenleving. Dit gebeurt in samenwerking met de programmalijn Lokaal Kerk-zijn.
- We delen **kennis en ervaringen** vanuit het buitenland, want er valt zóveel te leren van de wereldwijde kerk.

Kerk in Actie focust vooral op deze thema's: 'De Bijbel centraal', 'Kerken in de minderheid', 'Kinderen en jongeren', 'Vluchtelingen en ontheemden' en 'Armoedebestrijding'. Ook 'Duurzaamheid' komt hoog op de agenda. Verder is noodhulp een vast onderdeel van het werk van Kerk in Actie.

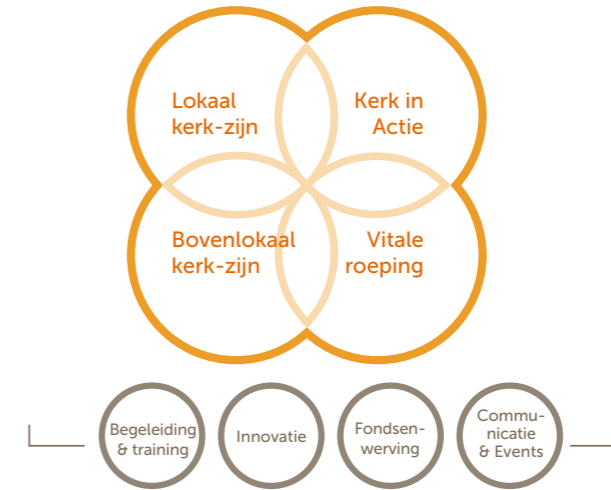
Programmalijn Vitale Roeping

Predikanten, kerkelijk werkers en pioniers hebben een sleutelrol in de toekomst van de kerk. Verandering begint vaak bij hen. Soms kunnen ze het gevoel hebben dat ze er alleen voor staan, als een kerkenraad of gemeente geen stappen durft te zetten. Er komt vaak té veel op hun schouders. Wij willen er voor hen zijn. Met gerichte, deskundige ondersteuning via de nieuwe programmalijn 'Vitale Roeping':

- Via classispredikanten en het Contactcentrum **zetten we in op een goede relatie met hen**.
- Zien we dat ze extra hulp nodig hebben? Dan zoeken we sámen naar **passende, verdiepende ondersteuning**. Dat kan in allerlei vormen, van persoonlijke begeleiding tot meedoen in een werkgemeenschap. Want juist 'in het veld' is veel kennis voorhanden van collega's.
- We investeren in het **versterken van opleiding en ontwikkeling** en maken meer ruimte voor **loopbaanontwikkeling**.

Vitale Roeping is volop in ontwikkeling. Met mensen uit de doelgroep zelf bouwen we deze lijn uit.

Begeleiding & training

De doorgaande ontwikkeling van onze tweedelijns dienstverlening gebeurt door het team **begeleiding & training**.

Innovatie

Volop experimenteren en vernieuwen: dat is in goede handen bij het **innovatieteam**, met creatieve en ondernemende mensen.

Fondsenwerving

Ons werk kan niet zonder financiële middelen. Gelukkig groeien de fondsenwervende inkomsten. Maar er is meer nodig. Daarom kijken we met lokale gemeenten hoe we **fondsenwerving** voor kerk en diaconaat kunnen versterken.

Communicatie & Events

We geloven dat de kerk actief van zich mag laten horen. In het publieke debat, maar ook op plekken waar het stil blijft. Met heldere en warme **communicatie** mogen we het verhaal van Gods liefde delen. In het bijzonder met jonge generaties.

Bekijk het dienstverleningsmodel in een [animatievideo](#).

6. Ondersteuning en beheer: een stevig fundament

Er moet ook veel praktisch werk worden verzet om de kerk te laten draaien: van ondersteuning van classes tot ledenadministratie. Hoe efficiënter dat gebeurt, hoe beter voor de kerk. Het cluster **Ondersteuning & Beheer** maakt hier serieus werk van.

De randvoorwaarden op orde: dat is een must voor het bouwen aan een toekomstgerichte kerk. Je wilt bijvoorbeeld niet dat kerkelijke regels een prachtig nieuw plan blokkeren. Gelukkig hebben we veel zaken goed geregeld. Maar er valt nog meer te winnen. Dit gaan we onder andere doen:

- We optimaliseren de **ondersteuning van synode, classes en colleges**.
- We kijken of de **kerkorde aangepast** moet worden voor kleinere en kerngemeenten.
- We onderzoeken of **vereenvoudiging van kerkstructuren** mogelijk is.
- We zoeken naar **meer synergie tussen regionaal en landelijk kerk-zijn**.
- We doordenken de positie van **kerkelijk werkers en pioniers**.
- We werken aan meer **samenhang tussen financiële en inhoudelijke keuzes** binnen gemeenten.
- We kijken hoe we het **werkzaam vermogen van de kerk** beter kunnen inzetten.
- We hebben ons Contactcentrum als deskundige **eerste aanspreekpunt voor alle vragen** van gemeenten en anderen die contact met ons zoeken.

Cluster
Ondersteuning & Beheer

Digitale transformatie

Een groot deel van ons werk gebeurt digitaal en online. Als we onze digitale werkomgeving goed inrichten, kan dat veel werk schelen. Daarom steken we energie in een 'digitale transformatie' van onze organisatie. We schakelen zoveel mogelijk over op handige **standaardapplicaties**. We richten ons **informatiemanagement** slimmer in. We benutten de voordelen van **online werken**. En we ontwikkelen de ICT in **overleg** met onze medewerkers en doelgroepen.

7. Doelgericht op weg: vaste koers en frisse blik

De reis van onze organisatie vraagt om een avontuurlijke geest, maar ook om koersvastheid. We houden onze visie scherp voor ogen, zónder dat het ons belemmert in onze creativiteit. Zo zoeken we onze weg in een steeds veranderende samenleving.

Dicht bij onze missie: dat blijven we door onze **visiegroep**. Dit team richt zich op reflectie, inspiratie en advies rond visie en beleid.

'Van buiten naar binnen' denken: dat doen we met onze **young board**. Een groep van jonge mensen binnen en buiten de organisatie die zorgt dat we de toekomst voor ogen houden.

Steeds stimuleren we de samenwerking: welke partijen kunnen ons versterken – en vice versa? Dan kun je denken aan IZB, GZB, HGJB en kerkelijke organisaties, maar ook aan onderwijsinstellingen en omroepen. We stimuleren dit ook in ons eigen gebouw: we verhuren ruimtes aan organisaties waarmee we inhoudelijk kunnen samenwerken. Zo creëren we een **campus** waar het bruist van ideeën.

Maar uiteindelijk staat of valt alles met de inzet van de harten en handen binnen onze organisatie. Daarom scheppen we een **werkcultuur** waarin je gezond en gemotiveerd kunt werken, fouten mag maken, en kunt doorgroeien. Met elkaar kunnen we er iets moois van maken.

We groeien toe naar een nieuwe organisatie die de kerk duurzaam verder helpt.
We leggen nieuwe lijnen, we delen inspiratie en motivatie, we leren met en van anderen.
We laten los wat zijn tijd heeft gehad en pakken vast wat toekomst heeft.

Protestantse
Kerk

Vindplaats van
geloof, hoop en liefde |

Beleidskader in het kort

22 april 2021